

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi säteilyturvakeskuksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki säteilyturvakeskuksesta. Lailla kumottaisiin säteilyturvallisuuslaitoksesta 1974 annettu laki. Esityksen tarkoituksena on saattaa laitoksen hallinnollinen asema ja sisäinen hallinto vastaamaan laitoksen toimialalla ja erityisesti ydinturvallisuusosalalla tapahtunutta kehitystä. Laitoksen nimi ehdotetaan muutettavaksi laitoksen asemaa paremmin ku-

vaavaksi. Lailla on tarkoitus tehdä mahdolliseksi myös sisäisen hallinnon kehittäminen erikseen annettavilla asetuksilla.

Esitys liittyy vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1984.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

Säteilyturvallisuuslaitoksesta annetun lain (536/74) mukaan säteilyn vahingollisten vaikutusten estämistä ja rajoittamista varten, säteilyrasituksen selvittämistä ja ydinreaktoreiden turvallisuusvalvontaa sekä näihin tehtäviin liittyvää tutkimus- ja kehittämistoimintaa varten on sosiaali- ja terveysministeriön alainen säteilyturvallisuuslaitos. Laitoksella on suorat yhteydet ydinturvallisuusosalalla myös kauppa- ja teollisuusministeriöön.

Säteilyturvallisuuslaitoksella on johtokunta. Laitoksen päällikkönä toimivan yliohtajan tehtävänä on huolehtia toiminnan yleisestä johtamisesta sekä johtokunnan päätösten toimeenpanosta. Yliohtajan apuna on johtaja, joka vastaa lisäksi itsenäisesti laitoksen reaktoriturvallisuutta koskevasta toiminnasta.

Laitoksessa on kolme osastoa, tarkastusosasto, reaktoriturvallisuusosasto ja tutkimusosasto. Lisäksi laitoksessa on erillinen hallintotoimisto ja lääketieteellinen tutkimusryhmä. Laitos perii maksuja lainsäädännön mukaisista valvontasuoi-

ritteista sekä tilatuista palveluksista. Maksut on määrätty asetuksilla valtion maksuperustelaissa (980/73) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan.

Tarkemmat säännökset säteilyturvallisuuslaitoksesta on annettu asetuksella (103/75). Laitoksen toiminnasta, hallinnosta sekä virkamiesten tehtävistä on lisäksi määrätty sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamassa työjärjestyksessä.

Säteilyturvallisuuslaitoksen tehtävät ovat säteilyturvallisuuslaitoksesta annetun lain säätämisen jälkeen 1970-luvun lopulla muuttuneet. Erityisesti reaktoriturvallisuuteen liittyvien tehtävien merkitys on kasvanut. Laitoksen asema ja ydinvoiman käytön turvallisuusvalvonnan asema laitoksessa eivät enää vastaa ydinvoiman käytön turvallisuusvalvonnan hoitamiselle asetettavia vaatimuksia. Laitoksen luonteelle valvontaviranomaisena on tärkeätä, että laitoksen hallinnollinen asema on riittävän itsenäinen.

Lakiehdotus perustuu säteilyturvallisuuslaitoksen hallintotoimikunnan mietintöön (komiteamietintö 1982:70). Mietinnöstä on pyydetty lausunnot muun muassa valtiovarainministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, sisäasiainmi-

nisteriöltä, puolustusministeriöltä, säteilyturvallisuuslaitokselta, valtion teknilliseltä tutkimuskeskukset, teknilliseltä tarkastuslaitokselta, Imatran Voima Oy:ltä ja Teollisuuden Voima Oy:ltä. Useimmissa lausunnoissa esitystä on pidetty perusteltuna. Lopullisessa esityksessä on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon lausunnoissa esitetyt kannanotot.

2. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Säteilyturvallisuuslaitoksen muuttuneita tehtäviä vastaavasti ehdotetaan laitoksen organisaatio ja nimi muutettavaksi. Laitoksen nimeksi ehdotetaan säteilyturvakeskus. Sisäisessä hallinnossa ehdotetaan tehtäviksi eräitä tarkistuksia. Ylimmässä johdossa ehdotetaan siirryttäväksi yhden johtajan järjestelmään siten, että säteilyturvakeskuksen osastot olisivat suoraan ylijohdajan alaisia. Tarkoituksena on lisäksi, että osastonjohtajan virat muutetaan osastopäällikön viroiksi ja että myöhemmin annettavalla asetuksella perustetaan osastoihin kuuluvia toimistoja ja laboratorioita sekä erillinen säteilybiologian laboratorio. Niiden päällikkönä toimisi toimistopäällikkö tai laboratorionjohtaja. Osastojen kehittäminen on tarpeen muun ohella sen vuoksi, että tarkoituksena on

uskoa osastopäälliköille nykyistä laajemmat oikeudet asioiden itsenäiseen ratkaisemiseen. Samassa yhteydessä tultaisiin perustamaan yleinen osasto hallinnollisten asioiden ja viranomaistehtävien hoitamisen kehittämiseksi.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esitys ei aiheuta henkilöstölisäyksiä, koska perustettavien uusien virkojen yhteydessä voidaan lakkauttaa vastaava määrä virkoja.

Esitys liittyy vuoden 1984 tulo- ja menoarviesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Säteilyturvallisuuslaitoksen palveluista perittävät maksut on määritelty säteilyturvallisuuslaitoksen suoritteista perittävistä maksuista annetussa asetuksessa (374/82) ja ydinvoimalaitosten turvallisuusvalvonnasta suoritettavista maksuista annetussa asetuksessa (469/78), jota on muutettu 1982 annetulla asetuksella (398/82). Tarkoituksena on saattaa asetukset ajanmukaisiksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki säteilyturvakeskuksesta

1 §. Lainkohtaan on sisällytetty nimenmuutos säteilyturvallisuuslaitoksesta säteilyturvakeskukseksi. Laitoksen toimialaa koskevaa sanontaa on selvennetty ja tehtäviin lisätty alaan kuuluva koulutus ja tiedotus.

2 §. Säteilyturvakeskuksen johtokuntaa koskevat säännökset ovat nykyisen lain mukaiset. Johtokunnan kokoonpanoa ja tehtäviä koskevat säännökset ehdotetaan edelleen annettaviksi asetuksella.

3 §. Lainkohdassa on säteilyturvakeskuksen virkatyyppiluettelo valtion vuoden 1984 tulo- ja

menoarviesityksen mukaisena. Uusia virkatyyppiä ovat osastopäällikön, apulaisosastopäällikön ja laboratorionjohtajan virat. Vastaavasti johtajan, osastonjohtajan, suunnittelijan ja kamreerin virat lakkautettaisiin.

4 §. Säteilyturvakeskuksella olisi oikeus käyttää asiantuntijoita ja solmia sopimuksia sen toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta. Lainkohta vastaa pääosin säteilyturvallisuuslaitoksesta annetun lain 4 §:n sisältöä.

5 §. Säteilyturvakeskus perisi suoritteistaan asetuksella tarkemmin säädettävät maksut. Asetus perustuisi valtion maksuperustelakiin.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun lain 2 ja 6 §:n nojalla säädettäisiin asetuksella yksityiskohtaisemmin säteilyturvakeskuksen johtokunnan kokoonpanosta ja tehtävistä. Säteilyturvallisuuslaitoksen johtokunnassa on nykyisin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön, sisäasiainministeriön, puolustusministeriön ja valtiovarainministeriön edustus. Tarkoituksena on, että säteilyturvakeskuksen johtokuntaan tulisi edustus myös ympäristöministeriöstä.

Niin ikään säädettäisiin asetuksella tarkemmin laitoksen hallinnosta.

3. Voimaantulo

Uuteen lakiin liittyvä organisaatiomuutos sisältyy vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesitykseen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että säännökset tulisivat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1984. Laissa mainittuja virkoja ja toimia tulisi voida kuitenkin perustaa ja täyttää sekä muihin lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

säteilyturvakeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Säteilyn vahingollisten vaikutusten estämistä ja rajoittamista, säteilyn ja ydinenergian käytön turvallisuusvalvontaa sekä näihin liittyvää tutkimusta, koulutusta ja tiedottamista varten on sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön alainen säteilyturvakeskus.

2 §

Säteilyturvakeskuksella on johtokunta, jonka kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään asetuksella.

3 §

Säteilyturvakeskuksessa voi olla ylijohtajan, osastopäällikön, apulaisosastopäällikön, laboratorionjohtajan, toimistopäällikön, erikoistutkijan, ylitarkastajan, tarkastajan ja tutkijan virkoja sekä laboratoriomestarin, tutkimusapulaisen, konekirjoittajan ja toimistoapulaisen toimia. Ylijohtajan, osastopäällikön, apulaisosastopäällikön, laboratorionjohtajan, toimistopäällikön, erikoistutkijan ja ylitarkastajan virat voivat olla sopimuspalkkaisia.

Lisäksi säteilyturvakeskuksessa voi tulo- ja menoarvion rajoissa olla ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsuhteessa olevaa henkilökuntaa.

4 §

Säteilyturvakeskus voi tulo- ja menoarvion rajoissa käyttää tarvittaessa asiantuntijoita sekä tehdä toimialansa rajoissa sopimuksia muiden viranomaisten, yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden kanssa määriteltyjen tutkimusten ja selvitysten sekä tietojen vaihdon suorittamisesta ja yhteistyösopimuksia muiden laitoksen toimialaan kuuluvaa tutkimustyötä suorittavien laitosten ja korkeakoulujen kanssa yhteisten tutkimusohjelmien toteuttamisesta.

5 §

Säteilyturvakeskuksella on oikeus periä tarkastuksista, pyynnöstä suoritetuista selvityksistä ja tutkimuksista sekä muista palveluista maksuja, joista säädetään asetuksella. Maksuja määrättäessä on noudatettava, mitä valtion maksuperustelaisissa (980/73) on säädetty.

6 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

7 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 . Sillä kumotaan säteilyturvallisuuslaitoksesta 20 päivänä kesäkuuta 1974 annettu laki (536/74).

Tässä laissa mainittuja virkoja ja toimia voidaan perustaa ja täyttää ennen lain voimaantuloa. Niin ikään voidaan ennen tämän lain voimaantuloa ryhtyä muihinkin lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 1983

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Matti Abde*